

NR 9
OKTOOBER
2020

Lääne-Nigula valla ajaleht

Lääne-Nigula 2020. a kaasava eelarve objektid saavad riburada valmis

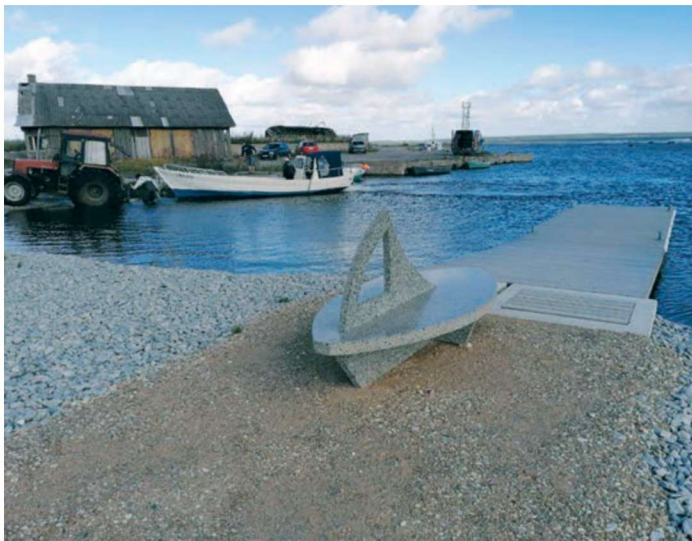
Täname veelkord aktiivse osalemise eest ja kohtume 2021. aasta kaasava eelarve ettepanekute esitamisel ja hääletamisel.

Mängulinnak Taebla Lasteaia õuealal

Linnamäe Lasteaia õueauto atraktsioon

Nõva sadamaala korrastatud

Palivere Lasteaia ronimiskeskus

Üks uutest Risti Spordihoone seadmetest

Varjualune Kullamaa lasteaia mänguväljakul. Fotod Mikk Lõhmus

TULE VALLA ELANIKUKS!

Kodukandis on palju ära teha. Lääne-Nigula vald soovib omavallakatele pakkuda head elu – auke-
deta sirgeid teid, avatud ja inspireerivat lasteaia
ja koolikeskkonda, toetada neid, kel elus hetkel
nii hästi ei lähe, teha uuenduskuur valla välisele
vaatele...

Oled valinud Lääne-Nigula kohaks, kus viiruse-
vabalt ja turvaliselt igapäevast elu jätkata – see
teade on ka Sulle!

Anna meile võimalus ☺

Teha seda on päris lihtne – kirjuta end ametlikult
Lääne-Nigula elanikuks. Kui Sa tood oma maksud
valla rahakotti ja astud ise mõnikord vallamajast
läbi, et meiega arutada, et kus lappida ja mida
veel arendada, usu – me võiks teha koos lahe-
daid asju.

ELUKOHATEATE SAAB TÄITA

■ vallamajas Haapsalu mnt 6, Taeblas

■ elukohajärgses osavallavalitsuses või
teeninduskeskuses

■ E-teenuste vahendusel internetiaadressil
www.eesti.ee

Kui Teil on küsimusi, palun julgesti ühendust võt-
ta telefonil 47 20 300 või e-posti aadressil mikk.lohmus@laanenigula.ee

31. detsembriks Lääne-Nigula valla elanikuks
registreerunute vahel loositakse välja 8 auhinda.
Eraldi tunnustatakse ühte valda registreerunud
perekonda (vähemalt 3 inimest sh vähemalt üks
alaealine laps). Loosis osalevad kõik need, kes
registreerivad ennast valla elanikuks 2020. aastal
ja on seisuga 02.01.2021 endiselt valla elanike
registris.

Volikogu arutas valla valmisolekut investeerimiseks

Neeme Suur, vallavolikogu esimees

Septembrikuine volikogu istung toimus Nõva koolimajas. Päevakord ei olnud nii pikk, kui tavapäraselt, kuid sisutihe siiski. **Esimese punktina arutati valla heakorraeskirjade muutmist.** Näiteks loobuti nõudest, et hooldataval haljasalal ei tohi rohi olla kõrgem kui 20 cm. Uus sõnastus on, et ei tohi lasta haljasalal võsastuda ja hooldus peab lähtuma taimedest. Muudatus toimus eelkõige uutest teadmistest haljasalade hooldamisel, näiteks niidukoosluste kasutamisest püsihaljastuses. Niitmise kohustus on üks kord aastas, 1. oktoobriks. Samuti sätestati näiteks heakorraeskirjades konkreetne kohustus eraomanduses olevate mänguväljakute ohutusnõue-

tele vastavuse tagamiseks, juhul, kui mänguväljak on avalikus kasutuses. See nõue puudutab eelkõige korrusmaju ja korteriühistuid, kelle maal asuvad avalikud mänguväljakud. Teise päevakorrapunkt oli pigem tehniline ja puudutas vanade määruste kehtetuks tunnistamist. **Kolmanda punktina muudeti volikogu arendus-eelarvekomisjoni koosseisu.** Kuna komisjoni koosseisust on välja arvatud Palivere piirkonna esindajana Peeter Zolotov tema avalduse alusel, siis uueks liikmeks määrati Kulno Rehkal. **Neljanda päevakorrapunktina vastati Seljaküla elanike pöördumisele tuuleenergeetika asjus.** Vastus sisaldas lubadust, et kõiki ettepanekuid menetletakse hoolikalt ja need saavad

sisulise vastuse koos teiste ettepanekute, mis on tuuleenergeetika planeeringu ja selle keskkonnamõtjude hindamise lähteseisukohtadesse tehtud. **Viiendaks andis vallavanem ülevaate valmisolevatest ja koostamisel olevatest ehitusprojektidest,** mida on võimalik kasutada uue arengu algatamiseks. **Päevakorra lõpetasid nagu ikka, vallavanema info ja kohapeal algatatud küsimused.** Kohapeal algatatud küsimused puudutasid eelkõige Nõva koolile tehtud ettekirjutuste täitmist. Järgmine volikogu istung saab toimuma 15. oktoobril, Kullamaal.

Täpsemalt saab volikogu istungite protokollidega tutvuda valla koduleheküljel.

Valla eelarvestrateegia 2021-2024 on väljakutse

Mikk Lõhmus, vallavanem

Lääne-Nigula Vallavalitsus kiitis 6. oktoobri istungil heaks Lääne-Nigula valla eelarvestrateegia 2021-2024 projekti ja edastas selle volikogule.

Prognoosimine on keeruline

Iga eelarvestrateegia lahutamatuks osaks on tulevikuprognoos ja riskistsenaariumid. Mitte üheski 2019. aastal koostatud riigi või omavalitsuse riskiplaanis ei osatud ette näha COVID-19 kriisi mõjusid ja selle mõju majandusele. Kõik 2019. koostatud plaanid läksid seega „vett vedama“ ning tuleb leppida, et 2021. aasta on väga paljuski „püksirihma koomale tõmbamise aasta“. Mis saab aastatel 2022. ja edasi on veel suurem küsimärk ning selles osas tuleb lihtsalt järgida COVID-19 ja majanduse arenguid ning teha 2021. sügisel uued prognoosid. 2021. aasta tulumaksulaekumise prognoos on ainult õige veidi suurem kui 2019. aastal ning on 5,7 miljonit eurot, kõik põhitegevuse tulud kokku 12,494 miljonit eurot ja põhitegevuse kulud 12,204 miljonit eurot.

Põhirõhk on investeerimisel

Nagu varem öeldud, siis igapäevakulude suurendamise võimalused lähiaastatel on kardinad. Sellegipoolest on prioriteediks haridus ja eeskätt tugiteenused (psühholoogid, eripedagoogid, logopeedid, haridustehnoloogid), millesse üritame täiendavalt panustada. Samuti oleme siiani kriisis majandanud nii, et pole vaja olnud kellegi palka vähendada. Investeeringud energiasäästu annavad võimaluse ka raha säästa ja vajalikke teenuseid edasi arendada.

Investeeringute tegemine on lähiaastatel pigem soodne. Seda mõjutavad nii soodne olukord laenuvõtmisel kui investeeringute hinnad. Strateegia näeb ette iga-aastased investeeringud teedehitusesse, valla asutuste energiasäästlikkusesse ja korrashoidu, koolide õppevarasse, hajaasustuse programmi, kodanikuühenduste investeeringutoetusteks ja kaasavat eelarvet. Jätkame Nõva sadama ja Palivere Tervisespordi- ja Turismikeskuse arendamist. Täpse loeteluga saab igaüks ise strateegia eelnõus tutvuda.

Strateegia avalikustamine ja ettepanekute esitamine
Eelarvestrateegia on avaldatud valla veebilehel **12. oktoobrist 2020-30. oktoobriani 2020.** Eelnõu on kättesaadav valla veebilehel <https://www.laenenigula.ee>, teeninduskeskustes või raamatukogudes. Ettepanekud võib esitada aadressil vv@laenenigula.ee, E-vormil leheküljel <https://www.laenenigula.ee/ettepanek-arengukava-muutmiseks-voi-taiendamiseks> või posti teel Haapsalu mnt. 6, TAEBLA. Ettepanekute avalikustamine on **2. novembil**.

Puuetega inimesed saavad tasuta hambaravi

Eelmisel aastal laiendas haigekassa tasuta hambaravi võimalusi füüsiliste ja vaimsete puuetega inimestele, kes ise ei suuda oma suuhügieeni eest hoolt kanda. Nende inimeste hambaravi eest tasub haigekassa kogu ulatuses ehk hambaid saab tasuta ravida kogu elu.

Tasuta hambaravi ei saa kõik puuetega inimesed. Nimelt on seatud kindlad kriteeriumid, millele inimese tervises seisund peab vastama, et ta saaks tasuta hambaravi.

Mis tingimustel saab tasuta hambaravi?

Eriarsti või perearsti otsusega saavad tasuta hambaravi need puuetega inimesed, kes ei suuda ise oma suuhügieeni eest hoolt kanda ja seda ka mitte kõrvalisel juhendamisel. Nende hulka kuuluvad näiteks inimesed, kellel on sügav vaimupuue, intellektipuue, dementsus, autismi spektri häire või muud psüühilised kõrvalekalded. Samuti need, kes on halvatud, ilma käteta või haigustega, millega kaasnevad käte liigutushäired (nt parkinsoni tõbi, raskekujuline tantsitõbi).

Vajadusel määrab raviarst (mitte hambaarst) inimesele õiguse tasuta hambaraviks, sh narkoosis tehtavaks hambaraviks, ja teeb tervise infosüsteemi vajaliku märkme. Sealt jõuab info ka riigiportaali eesti.ee. Kui patsiendil on riigiportaalis nähtav elu-aegse hambaravi vajadus, võib vastuvõtuoja broneerimiseks pöörduda hambaarsti poole.

Tähele tuleb panna seda, et tasuta vastuvõtuoja saab broneerida vaid selle hambaarsti juurde, kellel on haigekassaga leping ja kes pakub hambaravi puuetega inimestele. Haigekassa lepinguga hambaarstide kontaktid leiab haigekassa kodulehelt.

Mida silmas pidada vastuvõtuoja broneerimisel?

Puuetega inimesele hambaarsti juurde aega broneerides tuleb silmas pidada mitmeid asjaolusid. Helistaja peab olema valmis jagama infot puudega inimese seisundi kohta. Näiteks tuleb hambaarstile teada anda, kas inimene on võimeline hambaarsti-tooli istuma, ise suud avama ja kas ta saab aru arsti jutust. Arsti tasub teavitada ka sellest, mis puudega inimest ärritab ja rahustab.

Kindlasti tuleb välja tuua, millal inimene viimati hambaarsti juures käis ja millised on olnud eelnevad kogemused. Näiteks ei saa lamavat inimest tavalises hambaravi kabinetis reeglina ravida ja seda tuleb teha hoopis haiglas. Puuetega inimese abistajal tasuks hambaarsti vastuvõtule kaasa tulla, et ta saaks vajadusel arstiga suhelda ja oma inimest toetada ja aidata.

Allikas:
Haigekassa koduleht
<https://www.haigekassa.ee/blogi/puuetega-inimesed-saavad-tasuta-hambaravi>

Lääne-Nigula valla üldplaneeringu ja keskkonnamõtjate strateegilise hindamise aruande eelnõu (eskiislahenduse) avalik väljapanek ja arutelud

Lääne-Nigula valla üldplaneering koostatakse kogu Lääne-Nigula valla kohta, planeeringuala piir ühtib valla piiriga ning planeeringuala pindala on 1449 km². Üldplaneeringuga täidetakse planeerimiseseaduse §75 lg 1 kohased ülesanded. Üldplaneeringu üks põhiülesannetest on tagada tasakaalustatud areng, mis väärtustab loodushüvesid ja rikkalikku kultuuripärandit, luues samas võimalusi ettevõtluse arenguks ja töökohtade tekkeks.

Valmis või projekteerimisel ehitusprojektid:

■ Kullamaa KK ventilatsiooni- ja soojustusprojekt;	mise projekt (enne 2013, vajab kindlasti koorigeerimist, osaliselt ellu viidud);
■ Risti bussiterminali ehitusprojekt;	■ Palivere Turismi ja Tervisespordikeskuse teenindushoone ehitusprojekt (enne 2013);
■ Hara sadamahoone ehitusprojekt;	■ Taebla kultuuri- ja spordihoone ventilatsiooni projekt (enne 2013, vajab koorigeerimist);
■ Palivere Kooli spordiplatsi ehitusprojekt;	■ Risti jaamahoone kompleksi hoonete ja rajatiste rekonstrueerimisprojektid (jaamahoone, vee torn, pumbaaja, pagasikuur) (enne 2013);
■ Taebla Kooli spordiplatsi ehitusprojekt;	■ Taebla lasteaia rekonstrueerimise projekt (enne 2013, osaliselt ellu viidud, tegemata õueala teed jms);
■ Hara ja Österby sadamate süvendamise projekt;	■ Kullamaa spordiplatsi projekt (enne 2013).
■ Nõva sadama ehitusprojektid (sadamakadid);	
■ Linnamäe teeninduskeskuse parkla ehitusprojekt;	
■ Riigimaantee 17 Keila-Haapsalu-Linnamäe-Rannaküla lõigule 62,2-68,8 kergliiklustee ehitusprojekt;	
■ Oru Hooldekodu laiendamise eskiislahendus;	
■ Palivere spordihoone rekonstrueeri	

Üks aasta tuuleenergia eriplaneeringu menetlemist – kas ja kuidas edasi?

Neeme Suur
Volikogu esimees

Mikk Lõhmus
Vallavanem

Meeldetuletuseks, tuuleenergia eriplaneering algatati vallavolikogu 17. oktoobri 2019. a otsusega nr 54 üksmeelselt. Oluline oli, et lõpptulemusena oleks võimalik teha teadlik otsus, mis põhineks uuringutel ja analüüsil – kas üldse ja kuhu oleks võimalik meie vallas tuulikuid rajada. Planeeringu algatamise ajendiks oli AS Enefit Green taotlus.

Aasta kestnud protsessi käigus on kaasatud osapooled ja kogukonnad esitanud oma ettepanekud ja seisukohad. Avalike koosolekute ja arutelude käigus on selgunud mitmeid asjaolusid, mis seavad tõsise kahtluse alla eriplaneeringu edasise jätkamise otstarbekuse.

Ilmnunud on asjaolud, mis võivad välistada soovitud kujul tuulepargi rajamise
Kaitseministeerium on suhtluses Lääne-Nigula vallaga rõhutanud kahel korral, et tuulepark antud piirkonnas ei saa olla kõrgem kui 75 meetrit. Huvitatud isik on kinnitanud, et sellise piirangu puhul tal puudub huvi planeeringu realiseerimiseks. Lennuameti kooskõlastusest selgub, et soovituslik piiranguvöönd Martna radari ümber on 500 – 15000 meetrit. Samal ajal nõuab Lennuamet tuugenite täpseid asukohti selleks, et piiranguid täpsustada. Nii ei ole võimalik planeeringut menetleda.

On siiani selgusetu, millised on planeeritava tuulepargi põhiparameetrid
Väga oluline on teada, mis on huvitatud isiku taotlus. Kõik arutelud on keskendunud sellele, et rajatakse 30 ~ 290 meetrist tuulikut. Meil ei ole teada, milline on huvitatud isiku vähima huvi piir ehk siis, kui väheste ja kui madalate tuulikute puhul ta on veel nõus parki rajama. Sellest aga sõltuvad otseselt tuulikute keskkonnamõtjused, visuaalne nähtavus jne. Lisaks ei ole planeeringust huvitatud isik suutnud kirjeldada näiteks seda, kus asuvad alajaamad tuulepargis ja põhivõrgu liitumispunkti ning 330 kv kõrgepingeliin tuulepargi alajaama ja liitumispunkti vahel, millest aga sõltub otseselt see, palju metsa on vaja lõpuks maha võtta. Nii pole võimalik ka objekti mõju hinnata.

Meil ei ole teada kogukondliku kasu mudel
Oleme olukorras, kus huvitatud isik kirjeldades senist praktikat (kogukonna toetamine läbi energiafirma ja valla poolt moodustatud MTÜde) ütleb, et see ei ole tegelikult hea, et vajalik on riiklik regulatsioon. Viimane aga puudub. Nii on võimatu kohalikule kogukonnale võimalikku kasu kirjeldada. Kogukonna jaoks on kasud pelgalt hüpoteetilised ja kaudsed, võimalikud kahjud samas aga vahetud ja otsesed.

Sobivaid asukohti peaks otsima üle Eesti
Kavandatava tuulepargi majanduslikud-, sotsiaalsed- ja keskkonnamõtjused on vaieldamatult suurimad, mida Eestis seni tuuleparkide puhul on käsitletud ja tekitavad kogukonnas põhjendatud hirme ja kahtlusi. Juhul, kui riigis leidub kohti, kus sellise tuulepargi negatiivsed mõjud on väiksemad ja positiivsed mõjud suuremad kui Lääne-Nigula valla territooriumil, siis tuleb park rajada soodsamasse asukohta. Sellisele tuulepargile asukohta otsimine ei lähtu ega saagi lähtuda kohalikust huvist, vaid eelkõige riiklikust huvist. Lähtudes planeerimiseseadusest võib vald lõpetada eriplaneeringu menetluse, kui planeeringu koostamise käigus ilmnevad asjaolud, mis välistavad planeeringu elluviimise tulevikus või muutub planeeringu eesmärk. Eelpool toodust tulenevalt teevad artikli autorid ettepaneku kaaluda tuuleenergeetika eriplaneeringu menetlemise protsessi kas muutmist, peatamist või lõpetamist Lääne-Nigula vallas. Vallavalitsus kaasates planeeringumenetluse osapooli ja volikogu komisjone saab selgitada asjade edasist käiku ning tulla välja vastavate ettepanekutega lähikuudel.

Rohelise energia tootmine muu roheline – metsloomade, taimede ning elanike ja järgmiste põlvkondade arvelt

Lea Lai, Piirsalu Küla Selts
56917271, Lea.lai.piirsalu@gmail.com

VALLA MISSIOON

Lääne-Nigula valla missioon on luua elanikele parim arengu- ja elukeskkond, säilitada valla erinevate piirkondade kultuuripärand ja traditsioonid, olla tõhus partner ja arengumootor ettevõtlusele ning läbi võrgustikupõhise lähenemise ja kogukondade koostöö kindlustada valla haldussuutlikkus ja tagada avalikud teenused.

Meil on küsimused vallavolikogule ja vallavalitsusele:

1. Miks on **meie vallal** Risti, Piirsalu, Seljaküla aladele tuuleparki vaja?
2. Kui palju on otsese mõju alla jäävaid elanikke? Mida teie kujutate ette otsese mõjuna?
3. Kellele see otsest kasu annab?
4. Mitu tuuleparki peab igas vallas/maakonnas olema? Mitmes maakonnas/vallas ei ole veel täna ühtegi rajatud ja mis põhjustel?
5. Kus on garantii, et tervet 2500 ha ei raiuta lagedaks kogu vajaliku infra (teevõrgustik, kraavimine kuivenduseks, tuuliku-alused metsaalal, lisaks alajaama rajamine metsaalale ja 330 alajaama rajamine Ristile jm meie mitteteadadaolevaid asjaolud) rajamisel?
6. Millised maardlad kavatakse avada, laiendada ja luua planeeritava tuulepargi rajamiseks?
7. Kui palju kahjustavad need ümbruskonna loodust ja elanike heaolu?
8. Mis juhtub salvkaevudega ja kes katab otsesed kahjud?
9. Kas inimeste kinnisvara väärtus tõuseb või langeb tuulepargi rajamisega ning kes kahju korvab?
10. Millised tagajärjed on inim- (ja loomade) tervisele, elades tuulikute läheduses?
11. Kui selle aasta lõpul kaob ära sub-siidiumite toel taastuvenergiale jaamade rajamise toetus, siis pole see ju Enefit Greene'ile enam kasumlik?

Aseta end, kallid lugeja, korraaks meie olukorda:

Annamõisa küla Piirsalu külje alt suretati välja Nõukogude Liidu sõjaväebaasi loomisega, elanike välja kihutamise Annamõisast. Nüüd asub selle külje all Kaitseliidu lasketiir, mis on sulgenud võimalused külastada armast Mustjärve, jalutada vabalt Piirsalu jõe käänuliste loogetega mõlemal kaldal, jalutada või ratsutada sobival ajal Piirsalu jõe kõrval kulgeval maalilisel metsaheel, sest kaitsevööd piiravad pidevalt sellel liikumist, samuti on nende poolt lagastatud männikuala tee ääres, kuigi neil on oma territoorium kindlaks määratud ja seda pole vähe, ca 60 ha Lasketiiru kasutamine toimub praktiliselt igal nädalavahetusel, laskmistega alustatakse juba enne 9.00, seda ka pühapäeva hommikul, arvestamata, et 1 km kaugusel elavad inimesed. Nii on valla kokkuleppel ühest küljest piiratud Piirsalu küla territooriumi kasutusvõimalusi.

Pragueuse eriplaneeringu käigus on kavas piirata teistest küljest Tallinna teletorni kõrguste 17-30 tuulegeneraatoriga ja sellele vajaliku infrastruktuuri rajamisega elanike elu- ja töötõingimusi.

Väike Eesti ei suuda iialgi tagada kogu Euroopa ja maailma rohelist energiat.

2020 eesmärk taastuvenergia kasutamise 20% 2020. aasta eesmärgi on juba täitnud 11 liikmesriiki 28-st. Need on Bulgaaria, Tšehhi Vabariik, Taani, **Eesti**, Horvaatia, Itaalia, Leedu, Ungari, Rumeenia, Soome ja Rootsi. Alates 2014 on tuuleenergia tootmine vähenenud. 2017 töötas 70% Poola üle 10 MW võimsusega tuuleparkidest kahjumiga. Eesti taastuv energia ~ 30% energiatootmisest (2018), Saksamaa ~18% (end Fö.d.), Soome ~45%, Taani ~36%, Iirimaa ~11%, Suurbritannia ~11% (*Eurostat 09.2020*). Elektri- ja tuulikute rajamine ohustab tervist, keskkonda ja majandust.

Roheline versus Roheline – kas Eesti mets või maha võetud metsaalale, hävitatud metsaelustiku arvelt rajatud tuulegeneraatorid oma ulatuslike tee-, kraavi- ja liinitrassidega?

Ei hävitata ainult puid, vaid linnustik, loomastik, putukad, samblikud ja sambalad, taimestik ja seenekohad, sest ei ole võimalik jätkata elu kui vere/veesooned on katki lõigatud... .

Majandus: Kuidas mõjub majandusele (loe: töökohad), sh põllumajandusele tuulte suuremine, sest lagedatel aladel on ju loogiliselt tuul tugevam kui metsas? Laheots OÜ põldudel oli juba sel kevadel suur saagikaotus, rääkimata sellest, kui veel metsa maha raiutakse. Põhjus lihtne – tuul tekitab liivatormi, mis lõikab väikeste taimede pealsed maha ja saaki sealt ei tule... Sealsed põllumaad, mis muidu on väga saagirikad.... . Majanduslikus mõttes on see häving ja ei mõjuta mitte ainult meie valla töötajaid, vaid ka naabervalla omi.

Pöder võib käia igal pool, ta käib ka linnas ja kindlasti võib ta käia ka tuuliku all ..., aga ta ei ela seal, tema elupaik on hävitatud. Hunt käib ka koduhoovis, aga ta ei ela seal, vaid ikka metsas.

Mets ei ole 1 ha tukk, kus kasvab mõni puu, eriti, et tänapäeval on kombeks pidada metsaks lihtsalt 1,30 m võpsikut, olgu see paju vm võsa. Kas te olete neid märganud – enamasti Eesti metsast näeb mõne aasta pärast selline välja?! Või mitte? Üks keskkonnaspetsialist ütles õigesti – kui metsaärikad on otsustajate ringis nõukogudes jm, siis meil ei olegi muud kui et mets hävitatakse jõuliselt. Üht rohelist vahetada teise vastu on vale. Tuulepark ei kaalu üles metsalooduse hävitamist suurel alal. See on üks kooslus, mitte lego, mille tükid võid lalali puistata ja pärast jälle tervikuna kokku laduda. Looduses need asjad nii ei toimi.

Mõju veesüsteemidele: Kraavide ja mastide vundamentide rajamisega kaasnevad suured veesoonte kahjustused, seda näeme Salajõe küla näitel, kes võitlevad lõputult võitlust kaevandaja ja vallaga. Kas loome järgmise pretsedendi?

Ei ole teada kui sügavad puurimised tuleb ette võtta, et savise aluspinnaga sooderikkale alale rajada mastaapne tuulepark, mis ka püsti seisaks ja kuidas

see mõjutab piirkonna salvkaevude veekvaliteeti ja üldse vee kättesaadavust. NB! Hajaasustusprogrammis ei kvalifitseeru taotlejana enamik meie piirkonna inimesi – Lääne-Nigula vallas hajaasustuse programmiga toetust taotlevate isikute eelistatud sihtrühmaks on vähemalt ühe alaealise (kaasa arvatud 2020. aastal sündinud laps ja 18-aastane isik) lapsega perekond ja puuetega isikud. Ja kui ka kõik püüaks sealt toetust taotleda, ei jätkuks kõigile raha ning paljudel ei ole ka omaosaluseks vajalikku summat. Siit ka küsimus, kas vald on kaardistanud salvkaevud nii oma elanike kui suvitajate osas, sest ka suvitajast võiks parimal juhul saada püsielanik kui teda just minema ei hirmuta praegune tuulepargi eriplaneering Merepargi visuaalne pilt paistab elanikele ühest küljest, maastikule rajades näeb visuaalset pilti 360kraadi, see häirib elanikke igast küljest... . Mere peal ei ela inimesi, nad viibivad seal mõnda aega... Kas sellele on mõeldud, lisaks, kui palju loodusväärtust hävitatakse metsaalale tuuleparki rajades ja kui palju merre – kas seda on võrreldud? Kui tuulegeneraator põlema peaks minema (nagu juhtus nt Viru-Nigulas), siis kuidas põleng mõjub metsas ja kuidas merel? Millised ja kellele on kahjustused? Jah, enamik meist sõidab ringi nii Eestis kui maailmas ja märkab tuuleparke, aga enamik meist ei ela tuulepargis! Teil, otsustajatel, ei ole seda kogemust. Üks näide on meie vallas olemas – Aulepa tuulepark Aulepa külas, kust elanikud on enamuses välja kolunud, peamiselt tuulepargi tõttu, mis krigiseb, ägiseb, varjutab, häirib.... .

Oleme algatanud petitsiooniplatvormil allkirjade kogumise lingil <https://petitsioon.ee/peata-laane-nigula-tuulepargi-arendamine>, samuti kogume allkirju mitmetes piirkondades meie vallas. Kes soovib looduse ja elanike kaitseks allkirja anda, võtke palun ühendust. Tuulepargi tööühmas on seni osalenud juba paljude külade inimesed – Seljaküla, Risti, Piirsalu, Kuke, Kuijõe. Aina enam on selgunud kui vähe inimesed tegelikult olukorrast ja tulevikumuutustest infot on

saanud. Uurige palun ja tehke endale selgeks, mis tuulepargi rajamine kaasa toob, mida on meil kõigil konkreetsetelt võita ja kaotada.

Bioloogilise mitmekesisuse strateegia 2030 aitab Euroopal 2030. aastaks asuda ökoloogilise taastumise teele.

Elujõuline ökosüsteem filtreerib õhku ja vett, aitab hoida kliima tasakaalus, muudab jäätmeid tagasi ressursideks, tolmeldab ja väetab põllukultuure ning toob palju muud kasu. Maailmas on looduslike liikide populatsioon viimase 40 aastaga vähenenud 60%. Bioloogilise mitmekesisuse vähenemine ja kliimakriis on omavahel seotud. Et kliimamuutuste mõju 2030. aastaks vajalikul määral leevendada, tuleb taastada metsi, muldi ja märgalasid ning luua linnades rohealasid.

Bioloogilise mitmekesisuse strateegia 2030 põhielemendid

Taastada kahjustatud maismaa- ja mereökosüsteemid kogu Euroopas, selleks

- kasutatakse põllumajandusmaal rohkem mahepõllumajandust ja rajatakse suure elurikkusega maastikuelemente,
- taastatakse vähemalt 25 000 km ulatuses jõgede vaba vool
- peatatakse ja pööratakse ümber tolmeldajate arvukuse vähenemine
- istutatakse 2030. aastaks 3 miljardit puud
- vähendatakse 2030.aastaks 50% võrra pestitsiidide kasutamist ja nende kahjulikkude mõju

Lõpuks küsimus, kellel on ambitsioon kinnitada volikogu otsusena Euroopa Liidu kõrgeim – 290 m kõrguste tuulegeneraatoritega 17-30 tuugeniga tuulepargi rajamine inimeste elukeskkonda (sest ka mets on meie elukeskkond) koos Ristile rajatava 330 KW alajaama rajamisega, mis on ca 3 korda võimsam Ristil asuvas 110KW alajaamast? Muidugi on veel küsimus, kelle õuele see suur alajaam kõige lähemale tuleb ...

Taotle Keskkonnainvesteeringute eraisikute vee- ja kanalisatsioonitaristu rajamise toetust!

Mis on toetuse andmise eesmärk?

• Toetuse andmise eesmärk on tagada inimestele kvaliteedinõuetele vastava joogivee kättesaadavus ning reovee nõuetekohane kogumise ja puhastamine keskkonnaministri poolt kinnitatud reoveekogumisaladel.

Kui suur on vooru eelarve?

• Kogu vooru eelarve on 17 miljonit eurot. Taotlusi võetakse vastu kuni **eelarve täitmiseni**. Silmas tuleb pidada, et projekti abikõlblikkuse perioodi lõpp ei või olla hilisem kui **31. august 2023**.

Kes saab toetust taotleda?

• Toetust saavad taotleda isikud, kelle majapidamine asub keskkonnaministri poolt kinnitatud reoveekogumisalal. Seda saab kontrollida sellel lehel olevast otsingumootorist (ülal). **Elamu peab asuma reoveekogumisalal**, st aladel, kus kohalik omavalitsus on reoveekogumisalad ühisveevärgi ja- kanalisatsiooni arendamise kavas ette näinud ja keskkonnaminister need kinnitanud. Reoveekogumisalal on inimesi rohkem ja potentsiaalne reostuskoormus suurem.

• Toetust saab taotleda kinnistusraamatusse kantud kinnisasja või hoonestusõiguse füüsilisest isikust omanik, ühisomanik või kaasomanik. Taotlejale kuuluva kinnisasja või hoonestusõiguse ühis- või kaasomanik ei tohi olla juriidiline isik.

Milleks toetust antakse?

• Toetust antakse reoveekogumisaladel elamu ühendamiseks ühisveevärgi ja/või -kanalisatsiooniga või kogumismahuti rajamiseks või ümberehitamiseks ning alla 2000 tarbijaga reoveekogumisalal ka elam

mule omapuhasti rajamiseks või ümberehitamiseks. Kogumismahutitele ja omapuhastitele jagame toetust piirkondadesse, kus puudub ühiskanalisatsioon ning kus on teada, et seda lähima viie aasta jooksul ei rajata. Ühisveevärgi ja/või -kanalisatsiooni ühendamist toetame juhul, kui selleks on võimalus olemas, aga mingil põhjusel ei ole liitunud.

Kui suur on toetus?

• Toetuse suurus lähtub sarnaste ehitustööde keskmisest maksumusest ning

sõltub rajatava torustiku pikkusest. Toetuste summad jäävad vahemikku 1132-3792 eurot.

Hea eramaja omanik!

Igal eramu omanikul on võimalus otsida aadressi või katastrinumbri järgi, kas eramu asub reoveekogumisalal või mitte aadressil www.kik.ee või Keskkonnaregistrist. Kui on kahtlus või ei leia õiget kohta üles, võib pöörduda Haapsalu Veevärgi poole abi saamiseks telefonil 473 5016 või e-posti info@hvv.ee nende teeninduspiirkonnas.

Hoidkem oma lemmikuid ohutult, ka kaaskodanike jaoks

Jaanus Ratass
Lääne-Nigula
Vallavolikogu
liige

Iga lemmikloomade omaniku jaoks on oma lemmik, olgu selleks kass, koer või mõni muu loom, kaaslane, kellest on rõõmu ja seltsilist. Kahjuks on aga seoses koduloomadega jõudnud taaskord ka pöördumised esinduskogu liikmete poole muredega, et kõik

peremehed ei kannu oma lemmikute eest sellisel hoolt, et neil endil oleks rõõmu, aga samas kaaskodanikel ohutus tagatud. Kullamaa osavallakogu liikmete seas oli üksmeel, et kõiki murekirju ja sõnumeid tuleb tõsiselt võtta ning ametnikel vajadusel kontakteeruda ka looma omanikega.

Eelkõige on tekkinud probleeme koerte omanikega, kes ei suuda või ei soovi hoida oma sõpra ohutult lõastatult või aias oma territooriumil suletuna. Sellest tulenevalt on kaaskodanikel tekkinud hirmud vabalt ringi liikuda, kelle seas on ka loomulikult lapsed. On absurdne kuulda, et inimesed

peavad ohutuks möödumiseks koera omanikule ette helistama, kui nad on möödumas tema tee otsast, kusjuures sisenemata kellegi erateritooriumile. Sageli on kuulda põhjendusi või vabandusi, et nende koer on ohutu ning ei ründa kedagi, samas peame siiski meele hoidma, et iga loom jääb loomaks ning võib alati olla ettearvamatu võõra osas, keda valdavad hirmud. Kuna olen ka ise sattunud võõra koera rünnaku ohvriks, siis tean, kui ebameeldiv on hulkuvate koertega kohtuda, teadmata, kas ka seekord järgneb rünnak või on tegemist ühe toreda sõbraga, kes otsib seltsi. Lääne-Nigula Vallavolikogu on

kehtestanud koerte ja kasside pidamise eeskirja, mida on kohustatud järgima kõik elanikud valla territooriumil. Muu hulgas on sätestatud, et koera on lubatud pidada territooriumil, kus on loodud sobivad tingimused looma pidamiseks, on väljastatud looma oma tahtel välja pääsemine ning avalikus kohas koeraga liikudes peab koer olema jalutusrihma otsas ja vajadusel kasutama suukorvi. Loomapidaja juurest lahti pääsenud koera püüdmist korraldab loomapidaja, aga kui kohustust ei täideta, korraldab looma püüdmise vallavalitsus, kuid kulud kannab hiljem looma omanik. Loomalikult on õigus looma omanikku ka sanktsioneerida

da, mis ei ole kindlasti eesmärk, aga vahel siiski ilmselt vältimatu meede. Eeskirja peamine eesmärk on siiski reguleerida nii vähe kui võimalik ja nii palju kui on tarvilik koerte ja kasside pidamist, et meil kõigil oleks ohutu ja mugav elada koos lemmikloomadega. Olgem mõistlikud looma omanikud ning hoidkem oma lemmikuid selliselt, et sellest oleks rõõmu, mitte peavalu ja ohutunnet kaaskodanikele. Kui keegi tunneb siiski, et looma omanik ei järgi teiste ohutust, siis võtke julgelt ühendust osavallavalitsuse või vallavalitsusega, sest omavalitsuse kohustus on teostada eeskirja täitmise üle järelevalvet.

kolumn

Elu maal – maaelu

Toomas Tammeorg
volikogu liige

Mõte kirjutada teemal „ülemus“ andis igapäevane elu. Ilmselt on kõigil olnud ülemused, nii otsesed kui suured ja kauged. Miks sellest kirjutada, sest võib olla tunnevad mõned ennast ära ja parandavad oma käitumist. Äkki juhtub vastupidi? Suurtest ja kaugetest ülemustest pole mõtet kirjutada, sest tavaliselt pole lihtinimesed neid oma silmaga näinud. Kuid arvestama peab sellega, et teie otsesed ülemused viivad ellu nende suuniseid. Nii, et ka siia ei sobi vana väljend, et tsaar on hea, aga ta on kaugel. Katsume lahti arutada ülemused, keda igapäevaselt kohtate oma tööpostil.

Hea ülemus, milline ta on ja kas ta ikka on hea. Sellele võib vaadata erinevatest vaatevinklitest. Kas ülemus keda kohtate harva ja ta teid ei sega on hea, loomulikult on hea, sest te saate iseseisvalt hakkama oma kohustustega. Nüüd mõned teaduslikud omadused, mis omased heale juhile.

Motiveerib ja inspireerib oma inimesi, isiklikust kogemusest tundub on selline omadus üpris haruldane. Tuletab nagu natuke meelde kolhoosi brigadiri. Aga kes seda mäletab. Tänapäeva ülemused kipuvad rohkem kontoris istuma ja inspiratsiooni teisiti edastama.

Huvitub inimestest ja võtab nendega suhtlemiseks aega. Tavaliselt on teade, et võtab vastu teataval kellaaajal ja 60 minutit ilmselt piisab. Parim suhtlus oleks, kui ülemus tunneb oma alluvaid piisavalt hästi ja küsib, kuidas lapsel koolis läheb või kas koer on juba terve. Selline suhtlemine äratav inimestes usaldust ja motiveerib. On huvitatud enesearengust ja pidevast edasiliikumisest. Iga korralik inimene peaks olema huvitatud enesearengust, sest muidu ta ei saa omal kohal hakkama ja taandatakse allapoole. Edasiliikumise all kujutan ette karjääri ja siin on inimesed väga erinevad. Osad on karjääri nimel võimelised liikuma niinimetatud „laipadel“ ja nendest pole midagi head öelda ja tavaliselt nad väga kõrgele ei jõua ja kukkumine on valus. Osad liiguvad ametiredelil loogiliselt ja tavaliselt jõuavad ka kõrgele ja on tunnustatud. Kolmas kategooria on tekkinud kaasajal ja sellel on nimeks „väljakutse“. Need inimesed vahetavad tihti töökohti, tüdinevad ruttu ja nende saatus ongi väljakutse. Paneb imestama, et ise on nad oma väljakutsete üle uhked, tegelikult on selle taga tühjus, sest ega neil õiget ametit pole.

Julgeb võtta riske, teha otsuseid ja vastutada. See tees on küll tänapäeval vae. Sest keegi ei lase teil ülemusena riske võtta, teha otsuseid, mis teie meelest on õiged. Vastutusest pole mõtet rääkida, sest kaasajal pole keegi veel reaalselt vastutanud, ehk loobunud oma varast. Meil on rida seadusi, mis käsivad hankida, võtta pakkumisi jne. Järelikult ülemus ei pea oma peaga millegi eest vastutama. Tekib loogiline küsimus, mille eest me talle siis seda suurt palka maksame, kui ta ei tohi otsustada, võtta riske jne. Me oleme viinud ülemuse olemuse tegelikult nulli, tegemist on nukuga.

Usaldab oma inimesi, ega teist varianti pole, muidu on raske ülemus olla ja magamisega tulevad probleemid.

Saab aru, et raha ja palganumber pole ainukesed motivaatorid. Tegelikult on siin reaalne motivaator ikka raha. See aeg on möödas, kui pakuti sanatooriumi või „välismaa“ tuusikuid. Raha eest ostan ise tuusiku sinna, kus mulle meeldib. Oskab hoida piire sõbralikkuse ja professionaalsuse vahel. Siin tuleb meelde ülemineku aeg sotsialismilt kapitalismile. Eile olime samas firmas ühesugused tegijad, täna on üks meist omanik ja sina ikka samal tasemel. Omanik teeb ruttu selgeks, mis toimus üle öö.

Olen olnud kogu oma karjääri ülemuse ametis ja soovin, et kõik ülemused vaataksid vahel, või igal hommikul peeglis ja esitaksid küsimuse, kas ma käitun korrektelt. Pole hullemat ülemust, kes regulaarselt ja asjata karjub, alandab oma töötajaid ja see pole aktsepteeritav. Olgem ikka ülemused ja jäägem inimesteks. Edu teile ülemused ja vahel mõelge oma alluvatele, nemad teenivad teile teie palga.

Sutlepa vabaajakeskuse teated

- September on möödas ja oleme jõudnud enam-vähem kõik oma tegevusplaanid kuni kevadeni paika panna.
- Koolilastel on kindel tunniplaan, ringid, huvikoolid. Ka meie vabaajakeskuses on juba selge, mis päeval keegi laulab, pilli mängib või meisterdab.
- Neljapäeviti kell 15:00-16:30** toimub Margarita töötuba ehk meisterdamis- ja keraamikaring.
- Teisipäeviti/reedeteti kell 18:00-20:00** toimuvad Rannarahva koori lauluproovid.
- Raamatukogu on avatud kolmapäeviti kell 14:00-17:00.**
- Kõik spordihuvilised on endiselt jõusaali oodatud.

Danguole Tamberg, Sutlepa vabaajakeskuse juhataja

3.10.20 toimunud Gustav Vahari mv kreeka-romaa maadluses Varblas saavutasid Martna maadlejad **Hendrik Rämman** teise, **Kaarel Kants** ning **Jarmo Danilov** kolmanda koha.

Tiit Seiton, SK Martna maadlustreener

Maal elamise päev innustas Eesti valdade tänaseid ja tulevase elanikke

26. septembril toimus teist korda üle-eestiline külastussündmus „Maal elamise päev“.

Päeva idee on tutvustada maakogukondade ja omavalitsuste elukeskkonda sellisena nagu ta päriselt oma mitmekesisuses on – avaliku sektori teenused, külakogukonnad, kolmanda sektori tegevused, kinnisvara, ettevõtluse ja kaugtöö võimalused ning kohapeal tegutsevad ettevõtted kui potentsiaalsed töökohtade loojad.

Sel aastal avas oma ukseid 18 maakogukonnast üle Eesti, teiste seas ka Lääne-Nigula valla Palivere, Taebla ja Noarootsi piirkonnad. Maal elamise päeval külastas üle Eesti omavalitsuste asutusi, külamaju, ettevõtteid ja sündmusi üle 17 000 inimese, kelle seas olid nii valdade elanikud ise kui ka maale elama asumist kaaluvad linnainimesed. Mitmed äsja kolinud pered kasutasid päeva selleks, et tutvuda vallas pakutavate teenustega ja luua esmaseid kontakte kohalike elanikega.

Lääne-Nigulas oli kolme piirkonna peale kokku 25 avatud külastuskohta ja külastuste arv sel päeval 994.

Kõige rohkem käidi uudistamas uut koolihoonet Taeblas, trükifirmat Nevi ja Holster klubi Paliveres ning Fridholmi talu Noarootsis!

Enamik külastajatest olid oma valla inimesed, kuid korraldajatele teada olevalt oli ka kaugemalt külalisi, Tallinnast, Harjumaalt, Muhust, Sõmerult, Teenuselt.

Maal elamise päeval korraldati mitmeid sündmusi, mis päeva oluliselt rikastasid. Koela talumuuseumis peeti Mihklilaata, Nigulas sai tutvuda kirikuga ning maasturiklubi viis huvilised Offroadi seiklusele, Österby külarahvas oli ametis talgutel,

Raadiomuuseumi näitus Paliveres, autor Jaan Piira

Rooslepa kabelis toimus kontsert ja Paliveres oli võimalus külastada eksklusiivset Raadiomuuseumi väljapanekut „Raadiod Eestis läbi aegade“.

Mitmed äsja valda elama asunud inimesed ütlesid, et hea oli oma uue kodukandi ja siin elavate inimestega tutvuda. Maal elamise päeva korraldamine sattus sel aastal keerulisse aega, koroonahirm ja sellega seotud kõhklused, ebakindlus, viimase hetke muudatused – see kõik lisas korraldajatele lisapinget ja muret. Oru kant otsustas viimasel hetkel loobuda, sest ei olnud kindlustunnet, kui tõsiselt koroonaviirus võib kogukonnas ringlemas olla.

Suur tänu kõigile, kes te päeva ettevalmistustes ja külalisi vastu võttes ametis olite – teid oli palju!

Suur, suur tänu piirkondades koostöö korraldajatele, Kadri Lukk Paliveres, Ruth Randoja Taeblas, Ülle Schönberg Noarootsis, Eve Tamm-Hinno Orul!

„Kui vallad ise koos kogukondadega on oma elu üle uhked, tõmbab see ka teisi kaasa. Inimene liigub sinna, kus teda päriselt oodatakse. Meie algatus ongi mõeldud seda sõnumit ja koostööst sündivat sünergia võimendamaks.“ ütles üle-eestilise korraldustoimkonna juht Krista Habakukk Maal elamise päeva lõpetuseks.

Kullamaal toimetab Tantsutuba

Riina Gilden

Juba mõned aastad on Kullamaal toimetanud MTÜ Tantsutuba, mille tegevusaladeks on rahvakultuuri hoidmine ja arendamine. Üheks olulisemaks ülesandeks on laste ja noorte kaasamine rahvakultuuri hoidmisesse ja arendamisse. Õnneks on Kullamaal piisavalt lapsi ja noori, kes soovivad rahvatantsuga tegeleda. Alates sellest sügisest tantsib viies tantsurühmas kokku 72 tantsijat. Seda on väikese Kullamaa kohta päris palju, kas pole? Väga hea meel on selle üle, et tantsu juurde on leidnud tee ka endised tantsijad ehk eelmisest sügisest alustas tegevust Kullamaa Keskkooli vilistlaste rahvatantsurühm.

Viimaste aastate jooksul on korraldatud valla mittetulundustegevuse toetuste abil erinevaid tantsuõpitubasid ning õmmeldud rahvariideid. Tahame tänada Kullamaa Käsitöömaja naisi, kes on alati nii vastutulelikud ning abivalmis. Tänu neile on Kullamaa tantsijatel seljas kaunid Kullamaa kihelkonna rahvariided. Samuti tahame tänada Kultuurkapitali Läänemaa ekspertgruppi, kes on rahvariideid õmmeldamist toetanud.

Meie MTÜ liikmetel on suur unistus. Luua päris oma koht, kus koos käia ning pärimuse ja rahvakultuuriga tegeleda. Plaanis on luua Kullamaa pärimusmaja. Esimesed sammud selleks on juba astunud. Vana Mesila hoone ümbrus Kullamaa metskonnas on viimaste aastate jooksul palju muutunud. Talgute korras on maha võetud võsa ning suvel sai külvatud muru. Kohaliku omaalgatuse programmi projektiga „Kullamaa Pärimuskeskusesse puurkaevu rajamine ja veetrassitööd“ on sellel sügisel rajamisel puurkaev ning hoonesse saab sisse vesi. Meie moto on, et unistama peab suurelt. Nelson Mandela on öelnud: „See näib alati võimatu kuniks see on tehtud“. Meie unistame suurelt.

Õpetajate päev, Noarootsi hariduselu juubelid ja hariduspuu skulptuuri avamine

Kristina Kivi

Noarootsi Gümnaasiumi huvijuht

5. oktoobril tähistasid Noarootsi koolid rahvusvahelist õpetajate päeva, kus abiturientid ning 9nda klassi õpilased andsid teistele klassidele tunde. Samuti ei unustatud ära ka lasteaeda, kus 9nda klassi 3 õpilast käisid väikeste mudilastega tegelemas.

12nda klassi õpilased olid ettevalmistanud õpetajatele piduliku aktsu, kus tunnustati mõlema kooli aasta-õpetajaid. Erilise tähelepanu pälvis auga välja teenitud tunnustuse saanud direktor Laine Belovas.

Kuna sel aastal tähistab Noarootsi mitut hariduselu juubelit, siis selle raames toimus aktusel minikonverents, kus õpilased tegid tagasivaate Noarootsi haridusluku. Pärast aktust suunduti koolimaja ette pidulikule hariduspuu skulptuuri avamisele, mille idee autoriks on Noarootsi Gümnaasiumi vilistlane Maris Korrol. Suurelt pidupäevalt ei puudunud ka maitsev tort.

riduspuu skulptuuri avamisele, mille idee autoriks on Noarootsi Gümnaasiumi vilistlane Maris Korrol. Suurelt pidupäevalt ei puudunud ka maitsev tort.

Hariduspuu skulptuur.
Autoriks on Maris Korrol.

Taebla Kooli õppeaasta algus!

Ester Rodima

Taebla Kooli huvijuht

Taebla Koolil on olnud väga tegus kooli algus. 1. septembril toimus meil lipuväljakul uue kooliaasta alguse pidulik aktus, kus tervitasime esimese klassi õpilasi. Päike paistis ja oli näha, et paljud tundsid rõõmu, et saavad üle pika aja uue koolimaja uksest sisse astuda. Järgmisel koolipäeval sõitis terve koolipere Haapsalu staadionile spordipäeva pidama. Kuna nii pikalt polnud õpilasi näinud, oli tore näha, kuidas õpilased olid poole aastaga muutunud ja kasvanud. Esimese nädala viimasel päeval sõitsime kõik koos Nõvale, kus 1.-6. klass said teadmisi juurde RMK õppeprogrammi läbides ja 7.-9. klass matkata Loquizi äppi kasutades. Päev lõppes ühise supisoomisega. Taebla Kool on juba mitu aastat osalenud üleriigilisel spordinädalal ega olnud erand ka see õppeaasta. Spordinädala raames käisid meil külas Taebla Gümnaasiumi vilistlane Siim Peetris, kes rääkis meile kärestikusõidust ning Risto Roomet ja Märt Olenko, kes tutvustasid meile tuletõrjesporti. Külalised meeldisid õpilastele väga. Meie spordilapsed võtsid septembris osa Läänemaa Koolispordi Liidu kergejõustiku võistlusest, kus medalid said kaela Karl-Richard Ojala, Oskar Looring, Kristofer Kaabel, Mattias Kaus ja Oskar Pisenko. Meie 9. klassi võistkond võitis osa ka hea-

tegevuslikust teatejooksust Haapsalu Neuroloogilise Rehabilitatsioonikeskuse toetuseks. 26. septembril toimus Maale elamise päeva raames meie koolis avatud uste päev, mille käigus külastas uut koolimaja umbes 50 huvilist.

Oktoobri algus on meil samuti tegus olnud. 1. oktoobril, rahvusvahelisel muusikapäeval, käis meil koolikontserdi raames külas ansambli Põhja-Tallinna väikekoosseis. Bändiliikmed, Maia Vahtramäe, Jaanus Saks ja Hannes Vellend, rääkisid meile

lugusid oma muusikuks saamise teekonnast ning muidugi esitati ka bändi tuntumaid lugusid. Kontserdi lõpus said õpilased muusikutega pilti teha ja autogrammi küsida. 2. oktoobril tähistasime üheskoos õpetajate päeva, mille organiseeris meile 9. klass koos klassijuhataja Kaja Kaabeliga. Rõõm on ka õnnitleda Taebla Koolist Läänemaa Aasta Õpetaja nominente: Riina Veske – aasta klassijuhataja, Kätlin Reinik – aasta aineõpetaja, Tiina Mägi – aastate õpetaja ja Jaanus Mägi – aasta haridusasutusejuht. Palju õnne! On olnud tore ja aktiivne õppeaasta algus.

Noarootsi koolis peeti LIIKUMIS- JA SPORDINÄDALAT

Üle-Eestilise spordinädala raames 21.-25.septembri- ni valisime igaks päevaks erinevaid liikumistegevusi.

Maire Uusen, huvijuht

Kailli Leht, kehalise kasvatusõpetaja

Esmaspäeval osalesid kõikide klasside õpilased ja õpetajad maailmakoristus-päeval. Pürski ning selle lähiümbrus said palju puhtamaks. Teisipäeval võisteldi kooli spordipäeva raames erinevatel individuaalspordialadel ja toimusid ka tiimide vahelised võistlused. Mõõtu võeti korvpallivõistlus, tõukerattasõidus, hoota kaugushüppes ja jalgpallis.

Kolmapäeval sõitis kogu koolipere Haapsallu. 40 õpilast 4.-9.klassist võttis osa Mesikäpa heategevusjooksust, et koguda annetusi liikumisvõime kaotanud laste toetuseks. Iga osaleja jooksis pool staadioniringi nii kiiresti kui suutis. Tore tagasiside päevale oli ühe õpilase poolt öeldud mõte: “Me olime osalejatest kõige väiksem kool, aga elasime oma jooksjatele kõige rohkem kaasa.” Osa õpilasi osales samal päeval Teadlaste öö festivalil Innokas ning osa õpilasi kogus teadmisi õuesõppena Haapsalu erinevaid paigutusi liikudes. Neljapäeval ja reedel, aga ka teistel päevadel käidi klassiti või individuaalselt või perede seltis seiklusorienteerumisel, mille käigus otsiti infot erinevate Noarootsi poolsaare külastajate kohta. Suured tänud MTÜ-le “Tervem Noarootsi” tõukerattaste laenutamise eest, see muutis kogu nädala liikumised lastele põnevamaks. Ka ilmataat mõistab liikumisest lugu pidada, sest soosis kogu nädalat ilusate ilmadega.

Õuesõppe ja õuemängude maja Kullamaa lasteaias

Imbi Post, Kullamaa Lasteaia direktor

Kullamaa lasteaia mänguväljakul sai valmis ja 6. oktoobril ka pidulikult vallavalitsuse liikmete osavõtul avatud varjualune õuesõppeks. Seda vajalikku rajatist ootasime juba nii mõnigi aasta, kuid tänavukevadise kaasava eelarve abil õnnestus projekt teostada. Tahame siinkohal tänada nii Lääne-Nigula Vallavalitsust, Kullamaa Osavallavalitsust ja muidugi ehitajat Argo Aavekukke, kes meie soovitud keerulise objekti teoks aitasid teha. Tänuõnad ka teistele Kullamaa piirkonna seltsidele ja MTÜ-dele, kes meie kasuks oma taotlused ootele panid. Nüüd ei aja iga vihmasabin lapsi tuppa, sest 32-l ruutmeetril on võimalik kõike teha – mängida, teatrit ja tsirkust teha, pidusid pidada, uurida ja õppida. Oleme tänulikud!

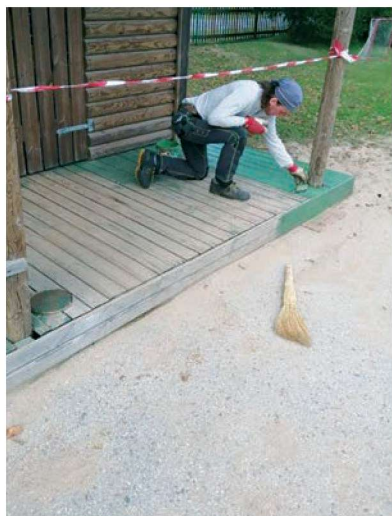
Martna Spordiklubi kaasava eelarve projektiks 2020 oli Martna spordi- ja mänguväljaku väliseadmete turvaaluse rajamine

Oliver Tammemägi, Spordiklubi Martna

Olime varasemalt spordiklubile soetanud, nii Lääne-Nigula valla toetusel kui ka riigikogu nn katuserahade eest välitrenazööride ja erinevate ronimistorude komplekti. Viimane neist nõudis ka turvaaluse rajamist. Kuna spordiklubi vahendid on väga napid ja kõik meie tööd seal saavad tehtud vabatahtlikkuse alusel, siis meil puudusid vahendid selle aluse soetamiseks. Õnneks saime tihedas konkurentsis siiski kaasava eelarve vahendid ja tööd võisid alata. Olgu öeldud, et lisaks spordi- ja mänguväljaku rajamisele oli Martna osavalla poolt planeeritud kaarhalli juurde ka uus tee, et lapsed ei peaks pimedas sügisel ja talvel mööda valgustamata suurt maanteed trenni minema. See tee oli planeeritud teha Martnas varem asunud kolemajade lammutuse jääkidest. Jalgteede äärde oligi meie mänguväljak ning trenazöörid mõeldud. Hakkasime spordi- ja mänguväljaku rajamistöödega pihta ja siis tekkis Arvo Ninile mõte, et äkki oleks siiski võimalik see uus tee asfalteerida. Poesise platsi renoveerimise tarbeks oli ju kogu tehnika kohale toodud ja meil oli võimalus lüüa kaks kärbest ühe hoobiga. Õnneks olid nii vallavanem Mikk Lõhmus kui ka osavallavanem Janno Randmaa meiega ühel meel ja meie unistus saigi teoks. Martnasse rajati täiesti uus kergliiklustee koos valgustusega. Valmis ka spordi- ja mänguväljak koos turvaalusega. Nüüdsest saavad lapsed turvaliselt trennis käia, jalgrattaga sõita ja rulata ning kõik soovijad vabas õhus trenni teha. Mina omaltpoolt tahaksin tänada kõiki, kes hääletasid kaasavas eelarves meie projekti poolt ja ka teisi, kes nõu ja jõuga meile abiks on olnud.

Tänuavaldus

Oleme tänulikud tublidele Risti Lasteaia hoolekogu liikmetele, kes värvsid septembris õueala varjualuse platvormi põranda. Aitäh teile – Birgit Leismend, Mihail Joonasing, Samuel Moring, Andres Roosma, Tagne Kadak ja Ragnar Rannok. Nüüd on meie laste mänguala „Maša majakeses“ palju värskem!!!

Vallavanema vastuvõtuajad novembris

- 2. november Palivere raamatukogus
- 9. november Risti teeninduskeskuses
- 16. november Linnamäe teeninduskeskuses
- 23. november Taebla vallamajas

Vastuvõtuks registreeri eelnevalt e-postiteel mikk.lohmus@laanenigula.ee või telefonil 511 9343

Perekond Härmide lugu

Ajalugu

2015. aastal maale kolides ja 2016. aastal poodi pidama hakates ei olnud meie perel aimugi, kuhu see meid välja viib. Poega rendipinnal toimetades elasime üle erinevaid ebamugavaid, kuid samas silmiavardavaid etappe. Aktiivsus ja tasuta ühistransport on kaks peamist, mis eredalt meelde on jäänud. Esimene tõi käibelanguse, mille mõju oli tuntav, kuid püsikulude vähendamiseks elasime üle. Teine pöördeline sündmus oli "roheline bussi" saabumine ja bussigraafiku tihendamine septembris 2018. See andis aastasel ajajoonel teadmise, et sellisel viisil tiksumine, kus tunde tuleb seista leti taga ja loota, et ehk kellelgi on pakk piima ununenud linnast tuua, ei anna enam rahuldavaid tulemusi ja pere äraelamiseks vajalikku sissetulekut. Tagantjärele oleme omavalitsusele tänulikud, et 2019. aasta oktoobris tegevustoetuse taotlusele eitas vastus anti. Seades esikohale pere vajadused ning pisarad silmis ja süda valu täis sulgesime poe, teadmata mis ja kuidas edasi hakkab minema. Nagu ütlev vanasõna "Julgete päralt on maailm" ja pealt näha kohutavad olukorrad tähendavad päeva lõpuks uusi ägedaid võimalusi.

Noarootsi kõrts ja pood

Samaaegselt poeteenuse pakumise lõpetamisega esitasime toetustootluse PRIA-le, et endine kõrtsihoone ümber ehitada, eesmärgiga luua piirkonda juurde töökohti, taastada poeteenus ning parandada toitlustuse ja meelelahutuse võimalusi. Aasta lõpp tuli koos positiivse toetustootluse otsusega. Asusime tegutsema püstitatud eesmärgi nimel. Kuude viisi unetuid öid projektide kohal ning lugematul hulgal kohtumisi projekteerijate ja ehitajaga on andnud tulemust, mida täna Pürksi keskuses näete. Noarootsi Kõrts ja poe-hoone on valmis. Selle koha loomiseks oleme koostöös projekteerijate, ehitaja ja teiste heade inimestega panustanud hulga aega ning pere ja Euroopa Liidu raha, et hoones oleks kõikidele kaasaegsetele sanitaar- ja ohutusnõuetele vastavad ruumid ning tehnosüsteemid. Tulevane tegevuskava Noarootsi kõrts ja pood hoones on laiaulatuslik, et aastaringelt oleks võimalik pakkuda kogukonna liikmetele ja väljaspoolt tulijatele külalishaket teenindust poes ning toitlustust ja mitmekülgseid tegevusi kõrtsi poolel. Lisaks on kõrtsi sise-lahenduses avatud köögi näol loodud võimalus kasutada

ruumi ka õppeköögina, mis on piirkonnas uudne lahendus ning annab võimaluse populariseerida kohaliku eripäraga toidukultuuri läbi õpitubade.

Hoones on peale ümberehitust 50 istekohaga saal ühisürituste pidamiseks ning hoone taga asuva parklaala laiendusega on tagatud piisav kohtade arv külalistele ja turismibussidele. Hoone eelnimetatud mitmekülgne funktsionaalsus loob lisandväärtust, mis omakorda toetab Noarootsi kui atraktiivse elamis- ja turismipiirkonna edendamist.

Tänapäev

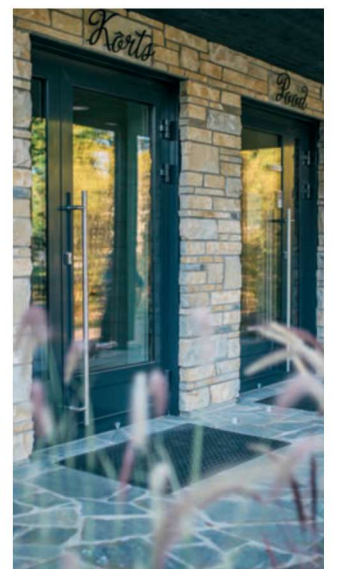
Noarootsi Kõrts ja Pood saavad olema pikkadeks aastateks meie teine kodu. Külalisi vastu võtta ja teenindada on Härmide perele alati meeldinud. Mõned päevad oleme Noarootsi Poega juba toimetanud. Avamine oli ära ja argipäev ei ole veel saabunud. Teeme seekord mõned asjad teisiti ja siiralt loodame, et saame kogukonna toel hoida seda teenust jätkusuutlikuna. Kõrtsi sisseseade paigaldamine käib ja peagi saab avada uksed ka sellel poolel.

Soovime ikka head ja rõõmsat meelt ning kohtume poolsaarel!

Perekond Härm

Fotod Ebekai Härm

Kirikuteated

Lääne-Nigula kogudusemaja katus sai valmis

EELK Lääne-Nigula kogudus avaldab tänu kõigile, kes toetasid ja annetasid pastoraadi katuse katte uuendamiseks.

Töö sai valmis juulis 2020 ja selle teostas Resteh OÜ. Ehitusprojekt jätkub katusealuste ruumide kommunikatsioonide projekti

tellimisega ning majutustubade ehitusega. Ruumide planeering võimaldab korraldada nädalalõpu seminare ja laagreid ning on palveränduritele peatuspaik, kus majutuseks kõik vajalik olemas.

Leevi Reinaru
EELK Lääne-Nigula kogudus

EELK Lääne-Nigula Püha Nikolause koguduses
* PÜHAPÄEVAKOOL iga pühapäeval kell 12:00 kogudusemajas
* **Laup, 17.10 2020 kell 17:10**
„Palve- ja loominguõhtu” kirikus.

Õhtujuht Kristi Kaasik, Piia Stranberg esitab oma loomingut.

Turvalepas oli katusel elamise päev

Ave Bachman, Saare talust

Turvalepa on tore küla, kus viimased viis aastat külarahvas rõõmsalt koos käib ja midagi kasulikku küla jaoks ära teeb. Kui esimesel aastal panime rõhku rohkem heakorrale, siis pärast Külaseltsi moodustamist oleme panustanud külaplatsi rajamisse ning vaikselt kōpit-senud Kōlakojade ehitusel. Sel aastal jäid küll suuremad talgutamisest ära, kuid sügisel saime ikkagi kokku. Et mitte olla lähestikku ja tõkestamaks viiruse levikut, saatsime mõned mehed katusele.

Kōlakojade projekteeris meie enda küla tüdruk Kristiina Kesküla. On teada tõde, et mida rohkem inimesi, seda rohkem arvamusi ja mõtteid. Oleme sellesse ehitusse pannud Marguse, Vello, Raveli, Marguse, Kairi, Jüri, Tarmo, Risto, Veiko, Olevi ja ... mõtteid ja nii see ehitus meil muudkui kasvab.

Igatahes nende aastatega on saanud teatud asjad selgeks: kui talgupäev algab vihma, siis päeva jooksul läheb ilm ilusaks – seega Taevataat soosib alati meie tegemisi.

Ükski talgupäev ei möödu meil ilma rikkaliku söögilauda, mille katmisest võtavad kõik osa. Iga ilmaga on meil laual Koogi talust kook.

Kui rahvas tahab koos midagi küla heaks ära teha ja seda juba aastaid, siis on süda õiges kohas. Nii ka jäägu. Järjest rohkem hakkab silma, et noored huvituvad me tegemistest. Nad tulevad üritustele koos oma pisipõnnidega ja nii on küla alati laste rõõmsaid kilkeid täis.

Kniks ja kraaps teile Liia, Kaja, Kairi, Kristiina (suupistete ja tarkade nõuannete eest), Olev, Endel, Margus, Vello, Toivo, Jüri, Veikod, Tarmo, Ravel, Risto, Karl (olete kohal ja viitsite mööda katuseid ronida ning naiste nõuandeid kuulata), kiitus vallale ja vallavanemale (toetate meie tegemisi), aitäh Aasa Agro (tehnik ja tehnilise) taibu eest.

Lisamata ei saa jätta, et kui septembrist 2016 hakkas meie külast ka liinibuss läbi sõitma, siis nüüdsete viimaste talgute-ga lisandus ka üks päris isiklik bussipeatus: Liia-nimeline. Momendil seal buss ei käi, aga meie oleme valmis! Püsigem terved ja näeme juba... ühel ajal.

Lugemissügis 2020

Peagi on aiamaad talvepuhuseks valmis seatud ning käes aasta parim lugemise aeg. Sel aastal tuletame lugemist ja raamatukogusid meelde sügiseste kohtumiste ja ettevõtmistega koolides ja raamatukogudes, toome lugejaid teenindama vallajuhid, tunnustame oma usinamaid lugejaid, vaatame üle, mis on selle aasta loetuimad raamatud, kutsume kõiki mängima raamatumängu ja vaatame üle uudiskirjanduse.

Kuid alustame algusest:
2020. a enimloetud raamatud:

Nõval: Anna Jansson „Ilusalongi saatusejumalanna“, Mart Kadastik „Presidendi vastuvõtt“ ja Pennie Vincenzi „Kaugeltki mitte ingel. I osa“.

Orul: Ulvi Kullerkupp „Unistades õnnest“, Delia Owens „Kus laulavad langustid“ ja Urve Tinnuri „Õed“.

Paliveres: Olavi Antons „Minu Tenerife - kompassiga kliimapagulane“, Sirje Presnal „Inimene on inimesele hunt - Silver Anniko kirklik elu“ ja Ulvi Kullerkupp „Unistades õnnest“.

Ristil: Olav Osolin „Minu esimene elu“, Elo Selirand „Punane päevik“ ning Andrus Kivirähk „Tont ja Facebook“.

Taeblas: Liina Mittermayr „Minu Austria“, Liis Velsker „Teekond iseendani“, Piret Kooli „Raivo Järvi“.

Noarootsis: Jeff Kinney „Ühe äpard päevik“, Luke Allnutt

„Taevas kuulub meile“, Eia Uus „Tüdrukune“. Aktiivne lugeja on raamatukogu kalleim varandus.

Täname ja tunnustame oma lugejaid:

Nõval: Täiskasvanud: Inna Tasama, Mariete Nekraš, Leili Veetõusme.
Noored: Maikel-Kristjan Heide, Sander Sirel, Lui Puik.

Orul: Täiskasvanud: Mare Treuman, Anne Sildoja, Signe Märtn.
Noored: Pilleriin Tomson, Astrid Kreemann, Anete Kreemann.

Paliveres: Täiskasvanud: Aida Vikat, Lembit Kipp, Vaike Vildmaus.

Noored: Roland Egitpi, Jaako-Jarek Laurens, Rainer Väiko.

Ristil: Täiskasvanud: Elle Kaev, Juta Riis, Öie Laurand.
Noored: Kertu Luidalepp, Linda Kusmin, Nele Kalling.

Taeblas: Täiskasvanud: Eedith Vahur, Tiia Jeeberg, Sirlei Pillov.
Noored: Marion Meister, Ewert Rasmus Meister, Kuldar Raudberg.

Noarootsis: Täiskasvanud: Aivo Hirmo, Kaie Karpa, Maie Arro.

Noored: Stiina Saluste, Olivia Jõgisman, Daarja Haramaa.

Sügispäevadel võib meie raamatukogude letis kohata laenu-tamas vallajuhte. Kui näed raamatukogus teenindamas Nõval Aivi Heinlehte, Orul Varje Paa-

listet, Paliveres Neeme Suurt või Taeblas Mikk Lõhmust, siis ära ehmata, astu julgelt ligi ja tee ka muud juttu. Noarootsis Aivo Hirmo raamatukogus 22. oktoobril kell 13-14.

Sügisene raamatumäng:

Lääne-Nigula valla raamatukogud

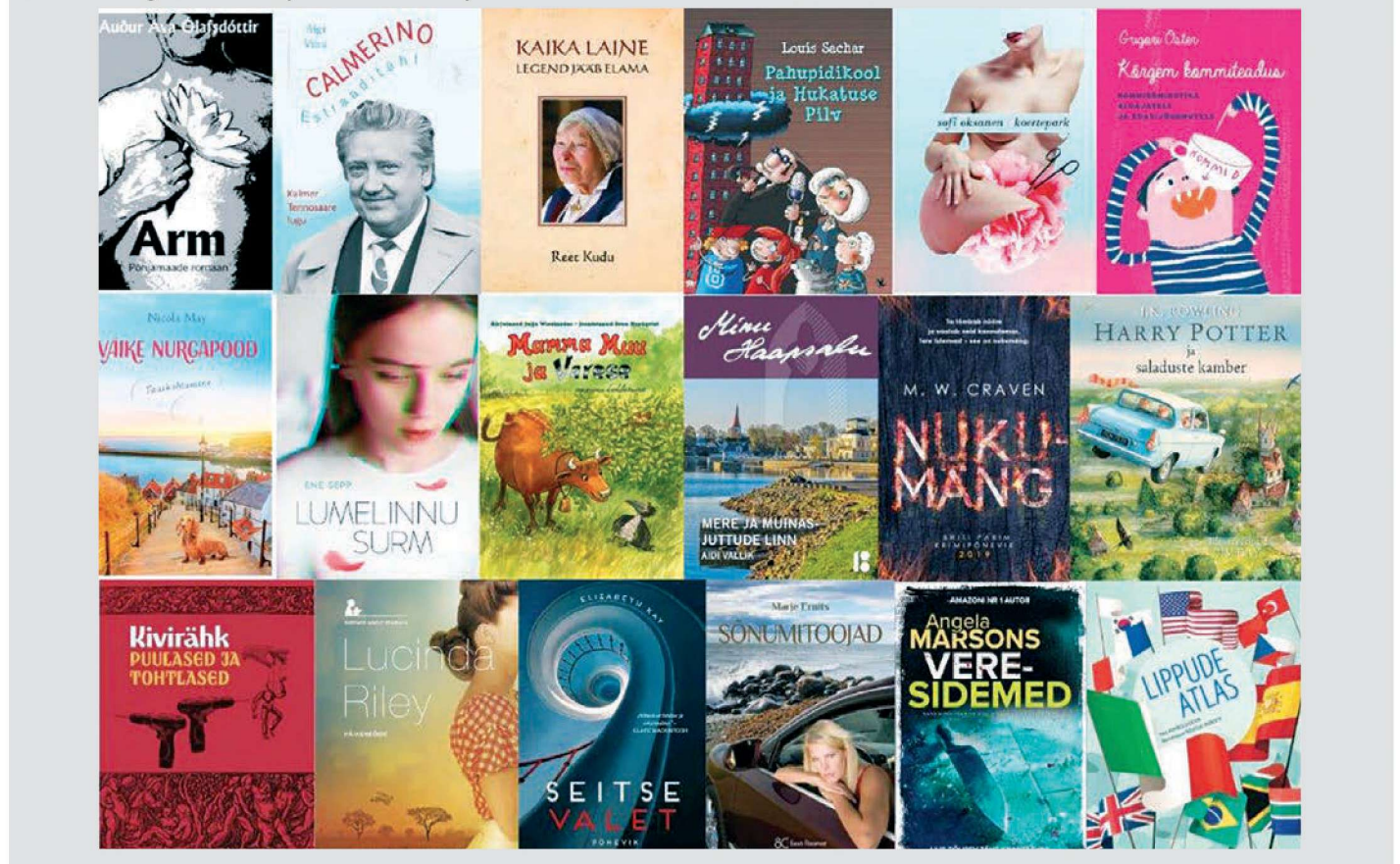
Pealkirjatest

Märgi õiged vastused, lõika test mööda punktirjoont välja, vii lähimasse raamatukokku ja osale meeneloosis!!!

August Gailit „... Nipernaadi“ o Peeter o Ekke o Toomas	Mait Metsanurk „Ümera ...“ o jõe o mäel o tänavas	Eduard Vilde „Mäeküla ...“ o piimamees o lehemees o naljamees
Friedebert Tuglas „... Illimar“ o Vaike o Tubli o Tore o Kadunud	Raimond Kaugver „Vana mees tahab ...“ o koju o külla o koera	Eduard Bornhöhe „Vürst ... ehk Pirita kloostri viimased päevad“ o Ristluter o Gabriel o Delvig
Indrek Hargla „... Melchior“ o Müürsepp o Apteeker o Majateenija	Sass Henno „Mina olin ...“ o seel o siin o mina	Mati Unt „...“ o Sügisliimad o Sügisball o Sügispeavad

Minu nimi: _____

Raamatukogude uudiskirjandust suurtele ja väikestele:

Sõnumeid Kullamaalt

Loit Lepalaan

Kullamaa kultuurimaja juhataja

Õhulaev Graf Zeppelini teekond Eestimaa kohal

24. septembril 1930.a. (seega 90.a. tagasi) külastas Põhja-maade ringlennu käigus Eestimaa õhuruumi tolleaaja maailma suurim õhusõiduk Graf Zeppelin. Saksamaalt varajasel öötnunil teeasunud õhulaev lendas üle Gdanskist, Kalinigradist, Klaipedast, Liepajast ja Riist ning jõudis Pärnu kohale kell 11.40. Edasi kulges õhulaeva teekond Vändra, Ei-

Kullamaa piltniku Mikka Arro foto õhusõiduk Graf Zeppelini lennust Tallinna kohal

dapere ja Järvakandi suunas. Olles kell 12.20 Järvakandi kohal, võttis õhusõiduks kursi Kullamaale (!) ja sealt Rapla kaudu Tallinna. Pealinna kohal teeb Graf Zeppelin kolm tiiru, võtab kursi Hesingi suunas ning siis Stockholm kaudu tagasi koju Saksamaale. Õhuhiiglane, mis oli 240

m pikk ja mida viisid edasi 550. hobujõulised mootorid, võis katkematult õhus püsida 100 tundi. Tema liikumise keskmine tunnikiirus oli 115 kilomeetrit tunnis.

26. meeskonnaliikmaga lennumasina reisijatel oli kahekojalistes kabiinides pikemateks

lendudeks 20 magamiskohta. Kasulikku lasti mahtus pardale 15 tonni.

Selle hiiglasliku lennumasina väga olulise osa leiutajaks oli aga Kullamaa päritoluga insener Alexander Liwentaal (*pildil*). Alexandri poolt loodud telluloosnitraadist kangas Ballone andis lennumasina õhus püsimiseks vajaliku vesiniku täieliku tiheduse ning isoleerituse.

Õhusõidukite looja, saksa leiutaja, kindral Graf Ferdinand Adolf Heinrich August von Zeppelin, kelle juures töötas Alexander Liwentaali insenerina kahel korral, hindas tema lennunduse ajaloo olulist avastust väga kõrgelt.

1904.a. lennumasina katsetuste käigus kohtus Alexander Liwentaal Württembergi kuninga Wilhelm II, kes kogu

24. septembril 1930. a.

projekti rahastas ja kelle vana-vanaema Auguste Karoline Friederike Luise von Württembergi põrm puhkab Kullamaa Püha Johannese kirikus.

Alexander Liwentaal, kelle isa sünnikodu on Kullamaa kihelkonna Teenuse mõisaaedniku peres ja kelle vanaema ning

vanaisa on maetud Kullamaa kalmistule, õppis Sveitsi Kõrgemas Reaalkoolis, lõpetas Pariisi Kunsti- ja Tööstuskooli ning tema kireks saavad lennumasinad. Ta elab 12 riigis ja teda peetakse Sveitsi lennunduse rajajaks. Genfi lennujaama viiv tänav kannab tema nime. Sadade maailma lennundusajaloo leiutiste autor sureb

13. augustil 1940.a. Kanadas. Sveitsi ajaloolane Jean-Claude Cailliez on avaldanud temast põhjaliku eluloo raamatu. Tallinna Ülemistel kõrgub 13 korruseline büroohoone, mis kannab lennundusajaloo suurkuju nime.

Aastal 2011 avati Kullamaal Alexander Liwentaali auks ausammas, mille foto on avaldatud Sveitsi lennundusajaloo ajakirjas Pionnair.

Palivere raamatukogus
Kolmapäeval, 28. oktoobril
algusega kell 18.00

TASUTA!
Eelregistreerimine vajalik!

Juhendaja Kaja Puusepp

**MAKRAMEETEHNIKAS
LILLEPOTIHOIDJA**

24. oktoobril kell 18.00
Kullamaa Kultuurimajas

PUHKPILLIORKESTER
SAKU
SÜGISKONTSERT

Orkestri dirigent ja muusikajuht
ARVI MIIDO
Kontsert on tasuta

KONTSERTTUUR

Sõnadela pühendus

RAIMOND VALGRE MUUSIKA VIBRAFONIL

JANEL-EIKO NOVIKOV TIT JOAMETS

8. novembril kell 15.00
Kullamaa Kultuurimajas.
Kontsert on tasuta

Tule ja panusta Lääne-Nigula valla haridusosakonna ja haridusosakonna tugiteenuste keskuse töösse ning sellega meie laste arengusse!

Otsime spetsialiste järgmistele ametikohtadele:

Haridusspetsialist
Logopeed
Eripedagoog
Sotsiaalpedagoog
Rohkem infot kodulehel

ENNISTE
EESTI PARIM METSAMAJANDAJA

Kasvava metsa, metsamaterjali, metsakinnistute ost ja raietööde teostamine.

ESIMENE NÕUSTAMINE TASUTA!

Kuni 5000 eurot on igal aastal maksuvaba metsamaterjali müügil.

Tel. 56 694 989, Sven Köster

Kasuta HOIA mobiilirakendust
Lae mobiilirakendus alla
veebisitehlt hoia.me

Hoia viiruse eemal!

Hoia distantsi
Haigena püsi kodus
Pesu käsi
Rahvarohketes siseruumides
tasub kanda maski

OHT ON TAGASI!

Tule ja loome koos

13.10 kell 18.30	keraamika töötuba
14.10 kell 17.00	Teeme koos - koome sokke
20.10 kell 18.30	keraamika töötuba
21.10 kell 15.00	Risti eakate kohtumine
21.10 kell 17.00	kangakudumine algajatele
27.10 kell 18.30	keraamika töötuba
28.10 kell 17.00	Teeme koos - koome sokke
31.10 kell 12.00	kangakudumine algajatele
01.11 kell 11.00	voolavad akrüülid
04.11 kell 17.00	Teeme koos - koome sokke

Mis täpsemalt toimub ja kuidas osaleda?
Vaata FB, helista 56352591, kirjuta loomemaja@risti.ee

Risti Loomemaja

Français
Stéphane Clavel
Prantsuse keel
Taebbla raamatukogus
.....
Avame hooaja
13. oktoobril
17.00

Lääne-Nigula valla raamatukogud

Haapsalu Frankofiilide Ühing

Martna Garaaz OÜ pakub väga heade hindadega talverehve ja akusid.

Meil on kohe kohapeal väga korralik valik talverehve erinevas hinnaklassis

Näiteks:
195/65R15 Hankook I PikeRS2 naast-52€/tk
195/65R15 Formula by Pirelli naast-47€/tk
195/65R15 Laufenn LW51 lamell-42€/tk
205/55R16 Hankook I Pike RS2 naast-70€/tk
205/55R16 Formula by Pirelli naast-52€/tk
205/55R16 Laufenn LW51 lamell 54€/tk

Lisaks nendele palju teisi erinevaid mõõte ja tootjaid.
Küsi endale sobivat rehvimõõtu ja broneeri rehvi vahetus
56211069 või garaaz@martna.com

Saadaval ka kasutatud rehvid!

Kutsetunnistusega

Ülle massaažituba
Haiged seljad ja kanged kaelad...
...kõik on oodatud

+372 521 5139
Pargi 6 Taebbla (II korrus)

PUITBRIKETT

4 EUR/kott 25 KG
Ostes 40 kotti,
transport tasuta!
ASUKOHT KULLAMAA
TEL. 5025262
9.00-16.00 tööpäeviti

